

Хроника Currents Actualités

Антрополошка агора, семинар Центра за етнолошка и антрополошка истраживања Филозофског факултета у Београду

У организацији Центра за етнолошка и антрополошка истраживања Филозофског факултета у Београду ове године покренут је семинар под називом *Антрополошка агора*. Семинар је првенствено намењен студентима етнологије и антропологије на Филозофском факултету, али и међуинституцијском обавештавању о току научних истраживања. Један од главних циљева семинара је да се студенти упознају са правцима и резултатима истраживања антрополога запослених у научним институтима, али и да наставници и сарадници Одељења за етнологију и антропологију размене истраживачка искуства са колегама из других научноистраживачких организација.

На семинару су учествовали Младена Прелић, Иван Ђорђевић, Љиљана Гавриловић, Александар Крел, Мирослава Лукић Крстановић, Срђан Радовић (Етнографски институт САНУ), Гордана Ђерић и Јелена Васиљевић (Институт за филозофију и друштвену теорију) чије презентације осликавају шаролико поље опсервација и анализе антрополошких истраживања.

На предавању насловљеном *Проучавање етничких мањина. Искуства и дилеме* (одржано 19. фебруара) Младена Прелић је приказала сопствену

методологију истраживања етничког идентитета и идентификовала основне проблеме са којима се истраживач суочава истражујући ова питања. Поред теоријско-методолошких концептуализација, Прелић је присутнима представила резултате својих истраживања везаних за процесе етничке идентификације српске заједнице у Мађарској, проблеме везане за симболичку конструкцију и репрезентацију идентитета ове националне мањине, као и правне димензије њеног положаја.

На предавању инспиративног наслова *Умеју ли антрополози да играју фудбал? Спорт и идентитет у савременој Србији* (одржано 26. фебруара) Иван Ђорђевић је показао да се истраживањем спорта као феномена популарне културе могу пратити начини на које се конструишу, сукобљавају и мире непомирљиви идентитети везани за питање егзистенције локалног (националног) и глобалног (европског) идентификацијског пројекта. Осим тога, Ђорђевић је преиспитао различите изворе корисне за истраживање овог феномена, при чему је посебан акценат ставио на штампу и могуће начине "читања" медијских текстова.

Током предавања *Стереотип и балканске студије: једно фиктивно и једно стварно истраживање* (одржано 12. марта) Гордана Ђерић је анализирала феномен стереотипа у контексту експанзије студија балканизма и

оријентализма како у иностраној, тако и у домаћој друштвеној теорији. Наглашавајући важност стереотипа као когнитивне функције, Ђерић је указала на редуктивну природу овог феномена због које су стереотипи тешко подложни променама или се, пак, никад не мењају. Теме попут значењске и функционалне диференцијације у оквиру феномена стереотипа или питање моћи везано за производњу и одржање стереотипа увели су присутне у комплексну проблематику типизација и мисаоних редукција.

Предавање *Музеји: простори/места истраживања* (одржано 26. марта) Љиљане Гавриловић проблематизовало је историју музеја и историју антропологије као два одвојена семантичка подручја, те "антропологизацију" музеологије у последњих неколико деценија. Иако је приметила извесне помаке у домаћој музеолошкој пракси, Гавриловић је подвукла да је главни разлог заостајања музејске делатности у Србији у односу на друге земље неутемељеност домаће музеологије као научне дисциплине.

Предавањем *Распад Југославије и рат у штампи. Пример употребе медијских извора у антрополошком истраживању* (одржано 2. априла) Јелена Васиљевић је указала на интерпретативну природу наратива као експланаторних оквира којим се осмишљава и тумачи стварност. Полазећи од сопствених истраживања српско-хрватског "рата у штампи" Васиљевић је објаснила доминантне начине на које се концептуализовао рат у српској и хрватској јавности, механизме уобличавања наратија, те евалуативну димензију самих наратива.

На предавању *"Били бисмо и Кинези само да нас оставе на миру". Реконструкција идентитета Немаца у*

Војводини (одржано 16. априла) Александар Крел је указао на главне датуме у историји немачке етничке заједнице на територији Војводине. Наглашавајући проблеме положаја ове националне мањине у периоду након другог светског рата, он је изложио различите етничке стратегије које је предузимала ова заједница у циљу своје мимикрије. Од 1990-их година, с обзиром на српско-хрватске ратне сукобе, етничку мимикрију као вид "лажног" самодефинисања заменила је мобилизација етничке унутрашњости и следствено томе етнички трансфери из хрватске или мађарске у немачку етничку групу.

Мирослава Лукић Крстановић се током предавања под насловом *Ка антропологији спектакла – зумирање Eurosonga, Гуче, Exit-a...* (одржано 30. априла) фокусирао се на музичке спектакле који представљају историјске маркере и моделе репрезентовања политике фестивала у Србији у време транзиционих процеса. Драгачевски сабор трубача и фестивале Eurosong и Exit Лукић Крстановић је представила као својеврсна друштва спектакла која истовремено и крстаре свакодневицама или их усисавају у своје хипертрофирано стање. Овим музичким сценама/спектаклима тренутне друштвене промене и преломи не пружају довољно маневарског простора у зони идеолошких херметизација, али се они вешто отварају у културном циркулисању и промету на глобалном тржишту.

На примеру урбаног текста, архитектуре и топонимије града Приштина на предавању насловљеном *Културна конструкција простора* (одржано 7. маја) Срђан Радовић је показао како се физички простор трансформише у антрополошко (културално, политичко итд.) место, односно како скуп непове-

заних географских/просторних карактеристика постаје цивилизацијски крајолик. Ова проблематика открива савремене и историјске идентитетске политике и њихов однос са простором. Тако културно-политичку конфигурацију простора у Приштини (уз комплементарно дефинисање и интерпретацију времена, историје) Радовић приказује као неизбежан концепт при нормализацији и читавању идеологије у свакодневицу приштинских грађана.

Данијела Велимировић

Predavanja u Etnografskom institutu SANU

Etnološka/antropološka preispitivanja: perspektive terenskih istraživanja

U organizaciji Etnografskog instituta SANU, počev od oktobra 2008. godine, obnovljena je nekadašnja praksa održavanja naučnih predavanja. Naslovljavajući ovaj ciklus predavanja kao *Etnološka/antropološka preispitivanja: perspektive terenskih istraživanja*, organizatorima je bila želja da se sagleda sadašnje stanje i pokuša predvideti budućnost terenskih istraživanja kao često neizostavnog segmenta u etnološkom/antropološkom radu.

Održano je sedam predavanja na različite teme, a do kraja ovog dela ciklusa, tj. do letnje pauze, planirana su još tri predavanja. Predavanja su održali: prof. dr Dragana Radojičić (Etnografski institut SANU), prof. dr Ljupčo Risteski (Institut za etnologiju i antropologiju Univerziteta Sv. Ćirila i Metodija, Skoplje),

dr Ljiljana Gavrilović (Etnografski institut SANU), dr Mirko Blagojević (Institut za filozofiju i društvenu teoriju), prof. dr Sofija Miloradović (Institut za srpski jezik SANU), dr Biljana Sikimić (Balkanološki institut SANU) i prof. dr Bojan Žikić (Filozofski fakultet). Do letnje pauze planirana su sledeća predavanja: asis. mr Stanislav Stanković (Institut za srpski jezik SANU), prof. dr Ivan Kovačević (Filozofski fakultet) i prof. dr Dušan Drljača (Etnografski institut SANU).

Obnavljanjem ove vrste delatnosti Instituta, kao i odabirom teme, organizatori su želeli da se iz različitih uglova sagleda sadašnje stanje, ali i budućnost rada na terenu, njegova aktuelnost, ili pak eventualna prevaziđenost u pojedinim segmentima, zbog čega bi ga bilo neophodno prilagoditi novom vremenu. Zadatak koji je postavljen pred predavače jeste da se u okviru teme ciklusa, odnosno tema kojima se svaki od njih pojedinačno bavi, sagledaju mesto i značaj terenskog rada u oblasti, pre svega, etnološke/antropološke struke, ali i njoj srodnih disciplina. Shodno postavljenom cilju, svi dosadašnji predavači su, iz svog ugla bavljenja strukom, ukazivali na aktuelno stanje terenskog rada, na probleme i rizike sa kojima se istraživači susreću tokom istraživanja, ali i na zanimljivosti koje su sastavni deo ovakve vrste posla.

Ukoliko bi se tražio zajednički imenitelj dosad održanih predavanja, on bi se svodio na poruku da terenski rad nije u potpunosti prevaziđen, ali da je uslov za njegovo "preživljavanje" – prilagođavanje aktuelnim prilikama.

Milina Ivanović-Barišić